

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

Likestillings- og diskrimineringsombudet bygger på partenes skriftlige redegjørelser i sin fremstilling av sakens bakgrunn.

Saken gjelder manglende tilgjengelighet på grunn av 3 trappetrinn ved inngangspartiet til Gardermoen Airport Motell og Vandrehjem, samt liten svingradius for rullestol på motellrommet.

Av klagen fremgår det at inngangspartiet til motellet har trapper uten rekkverk som gjør at Gardermoen Airport Motell og Vandrehjem ikke er tilgjengelig for mennesker med nedsatt bevegelsesevne, og at det er liten svingradius for rullestol på motellrommet.

Gardermoen Airport Motell og Vandrehjem viser til at motellet har planer om å utbedre sitt inngangsparti som per i dag har 3 trappetrinn. Motellet skal bygge en rullestolrampe med gelender. Utbedringen vil skje våren 2011, og motellet ønsker derfor frist ut mai 2011 til å foreta utbedringene som kreves. Utbedringene vil tilfredsstillende gjeldende normer og byggsikkert krav.

Motellet viser til at det har 3 rom med store dører, opphøyet toalett m/gripetak, samt stor vask med forlenget håndtak, og der tersklene mellom rom/bad er fjernet. Rommene er på 21, 6 km, og det kan her oppbevares rullestol.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Denne saken reiser spørsmål om virksomheters plikt til å sikre universell utforming, det vil si generell tilgjengelighet, etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9. Offentlige og private virksomheter som brukes av allmennheten har en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon. Gjennom fysisk tilrettelegging skal flest mulig få tilgang til virksomhetens lokaler.

Dette betyr at virksomhetens fasiliteter, som skal benyttes av allmennheten (kunder, gjester og andre), skal utformes på en slik måte at flest mulig får tilgang til de tjenester virksomheten tilbyr. Det er hovedløsningen som skal være universelt utformet. Det vil derfor være i strid med bestemmelsen at det lages egne løsninger

som egne innganger, områder og lignende for bestemte grupper. Dette gjelder særskilt for løsninger som er stigmatiserende eller nedverdiggende.

Plikten til å gjennomføre tiltak for å sikre universell utforming faller bort dersom virksomheten sannsynliggjør at gjennomføringen av tiltakene vil innebære en uforholdsmessig byrde for virksomheten, jf. § 9 tredje ledd. I den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen skal imidlertid den positive effekten og viktigheten av tilretteleggingen veies mot kostnader og andre former for belastning tilretteleggingen kan medføre. Lovgiver har bestemt at det særlig skal legges vekt på:

1. effekten av tilretteleggingen for å nedbygge funksjonshemmende barrierer
2. om virksomhetens funksjon er av offentlig art
3. nødvendige kostnader ved tilretteleggingen
4. virksomhetens ressurser
5. sikkerhetsmessige hensyn
6. vernehensyn

Dersom ombudet kommer til at det vil være en uforholdsmessig byrde å rette de påklagede forholdene i tråd med kravene til universell utforming, betyr ikke det at virksomheten kan unnlate å gjøre noe. Virksomheten er uansett forpliktet til å jobbe for best mulig tilgjengelighet for flest mulig.

Etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 13 er det opp til innklagede å sannsynliggjøre at det ikke har forekommet diskriminering i strid med loven.

Ombudets vurdering

Gardermoen Airport Motell og Vandrehjem er et overnattingssted som henvender seg til publikum i sin alminnelighet, og er derfor "rettet mot allmennheten".

Virksomheten har derfor plikt til å sikre at virksomhetens hovedløsninger er universelt utformet etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 9.

Virksomheten skal tilrettelegge de deler av virksomhetens fysiske miljø som benyttes av allmennheten (kunder eller andre) på en slik måte at flest mulig, uavhengig av individuelle forutsetninger, har tilgang til virksomhetens tilbud og service. Plikten til universell utforming omfatter tilrettelegging av motellets inngangsparti og rom. Motellet har derfor en plikt til å sørge for at flest mulig kan komme inn i lokalene og har mulighet til å overnatte på motellet, uavhengig av funksjonsevne.

Er krav til universell utforming oppfylt?

Ombudet tar ikke stilling til om virksomheten som sådan er universelt utformet. Det ombudet skal ta stilling til er om de påklagede forhold hos Gardermoen Airport Motell og Vandrehjem tilfredsstiller kravet til universell utforming.

Klager har dokumentert med bilde at motellet har en trapp utenfor inngangen uten rekkverk som gjør at inngangspartiet ikke er tilgjengelig for rullestolbrukere. Slik ombudet vurderer det tilfredsstillende inngangspartiet slik det fremstår på bilde ikke kravene til universell utforming. Motellet har også erkjent at inngangspartiet ikke er universelt utformet.

Gardermoen Airport Motell og Vandrehjem har imidlertid vist til at motellet har planer om å foreta utbedringer av inngangspartiet med rullestolrampe med gelender. Motellet vil utbedre forholdene innen utgangen av mai 2011.

Ombudet mener det er positivt at motellet vil gjennomføre tiltak for å sikre universell utforming. På bakgrunn av virksomhetens planer om utbedring ser ombudet grunn til å komme med en nærmere veiledning og presisering av hvilke krav den rettslige standarden universell utforming stiller. Standard Norge gir i sin standard NS 11001-1:2009 "universell utforming av byggverk" nærmere anbefalinger og generelle krav til universell utforming av bygninger og tilleggende uteområder.

NS 11001-1:2009 punkt 5.5 sier følgende om kriteriene for utvendige ramper:

- *stigningen skal ikke være brattere enn 1:20, unntaksvis for lengder mindre enn 3 m kan den være brattere, men ikke brattere enn 1:12;*
- *foran og etter rampe skal det være et hinderfritt areal på minst 1600mm x 1600 mm;*
- *for hver 0,6 m stigning skal det være et repos, og dimensjonen på reposit skal være minst 1600mm x 1600mm;*
- *minste tillatte mål mellom håndlister på rekkverk skal være 900 mm.*

Standarden inneholder også krav til utforming av oppholdsrom for publikum. Motellet skriver at de har 3 rom som er tilpasset personer med nedsatt funksjonsevne. NS 11001-1:2009 punkt 8.3 krever at:

..passasjebredden for rullestol er ivaretatt på funksjonelle steder, inkludert plass til en snusirkel som har en diameter på 1600 mm.

Standardens anbefalinger er ikke rettslig bindende, men ombudet mener at standarden gir god veiledning på hva som kreves for å oppfylle lovens krav til universell utforming. Ombudet tar i sine vurderinger også utgangspunkt i de generelle krav og anbefalinger i Norsk Standard.

Virksomheten viser i sin redegjørelse til at utbedringene de skal foreta vil tilfredsstillende gjeldende normer og byggsikkert krav. Ombudet forutsetter derfor at virksomheten ved gjennomføringen av tiltak for å bygge om inngangspartiet og ved organisering og møblering av de nevnte motellrom tar anbefalingene og kravene i NS i betraktning.

På bakgrunn av dette legger ombudet til grunn at virksomheten etter gjennomføringen av de nevnte tiltak vil tilfredsstillende krav til universell utforming av inngangsparti og oppholdsrom for publikum.

Konklusjon

Likestillings- og diskrimineringsombudet konkluderer med at Gardermoen Airport Motell og Vandrehjem ved gjennomføring av sine planer for utbedring av inngangsparti ikke handler i strid med plikten til universell utforming, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd.

* * *

Ombudet vil presisere at denne uttalelsen er basert på at Gardermoen Airport Motell og Vandrehjem har planlagt en utbedring av sitt inngangsparti med rullestolrampe med gelender som skal være gjennomført innen mai 2011.

Hvis utbedringene ikke blir foretatt eller de ved ferdigstillelse ikke tilfredsstillende kravene til universell utforming kan ombudet omgjøre sin uttalelse. Ombudet kan omgjøre uttalelsen på grunnlag av en klage eller på eget initiativ.

Ombudet kan også bringe saken inn til vurdering hos Likestillings- og diskrimineringsnemnda. Nemnda kan treffe vedtak om at det foreligger brudd på plikten til universell utforming, jf. diskrimineringsombudsloven § 7. Nemnda har også kompetanse til å pålegge stansing, retting eller andre tiltak.

Ombudet ber om at motellet oversender dokumentasjon på at de planlagte utbedringene er gjennomført innen **onsdag 8. juni 2011**.